

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 16.7.2008
KOM(2008) 397 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**o akčním plánu
pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku**

{SEK(2008) 2110}
{SEK(2008) 2111}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o akčním plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku

1. Úvod

Evropská unie podnikla důležité kroky k dosažení svých cílů v oblasti růstu a zaměstnanosti. Lisabonská strategie přinesla významné výsledky¹. V posledních dvou letech bylo vytvořeno přes šest milionů pracovních míst a významně se snížila nezaměstnanost. Evropský průmysl je celosvětově konkurenceschopný a podstatně přispívá k růstu a zaměstnanosti. Prostřednictvím své průmyslové politiky Komise i nadále vytváří dobré rámcové podmínky pro podnikání v Evropě.

Otázkou je, jak nyní do tohoto celkového obrazu integrovat udržitelnost. Udržitelný rozvoj si klade za cíl neustále zlepšovat kvalitu života a životní podmínky pro současné i budoucí generace². To je hlavním cílem Evropské unie. Zrychlené tempo změn ve světě, od tání ledovců až po rostoucí poptávku po energii a surovinách však dosažení tohoto cíle ztěžuje.

Tyto problémy přímo souvisí s naším způsobem života. Náš způsob výroby a spotřeby přispívá ke globálnímu oteplování, znečišťování, využívání materiálů a vyčerpání přírodních zdrojů³. Dopady spotřeby v EU jsou pocíťovány celosvětově, protože EU je závislá na dovozu energie a přírodních zdrojů. Navíc stále větší podíl výrobků spotřebovaných v Evropě se vyrábí v jiných částech světa.

Potřeba přejít k udržitelnějším vzorcům spotřeby a výroby je naléhavější než kdy dříve.

Lze zavést jednoznačně prospěšná opatření pro evropský průmysl a domácnosti. Podle mezinárodní skupiny expertů na změnu klimatu by do roku 2030 mohla být spotřeba energie v budovách snížena o 30 %, což by přineslo čisté hospodářské výnosy. Celosvětový tlak na zvýšení účinnosti zdrojů a snaha o zlepšení udržitelnosti by se mohly stát důležitým zdrojem inovací a důležitým aktivem konkurenceschopnosti průmyslu.

Tento dokument představuje strategii Komise pro podporu integrovaného přístupu v EU i na mezinárodní úrovni s cílem dosahovat udržitelné spotřeby a výroby a prosazovat udržitelnou průmyslovou politiku EU. Tato strategie doplňuje stávající politiky v oblasti spotřeby energie, zejména soubor opatření v oblasti energetiky a klimatu přijatý Komisí v lednu 2008.

Základem akčního plánu je dynamický rámec pro zlepšení energetické a environmentální výkonnosti výrobků a podpora jejich používání ze strany spotřebitelů. To bude mimo jiné zahrnovat stanovení vysokých standardů pro celý vnitřní trh, zajištění, aby se výrobky zlepšovaly prostřednictvím systematického přístupu k pobídkám a zakázkám, a lepší informování spotřebitelů prostřednictvím soudržnějšího a zjednodušeného rámce pro označování, aby tak poptávka tuto politiku podporovala. Tento přístup bude zahrnovat výrobky, které by mohly významně snížit dopady na životní prostředí.

¹ Návrh lisabonského programu Společenství 2008–2010, KOM(2007) 804.

² Obnovená strategie EU pro udržitelný rozvoj, Rada EU 10917/06.

³ Vliv produktů na životní prostředí (EIPRO), Společné výzkumné středisko - IPTS; Matice národních účtů zahrnující účty životního prostředí (NAMEA), EEA. Tyto studie ukazují, že oblasti spotřeby – jídlo, pití, bydlení (včetně vytápění, vody, domácích spotřebičů) a cestování – jsou v EU příčinou 70 % až 80 % všech dopadů na životní prostředí.

Je třeba spustit účinný cyklus: vylepšit celkovou environmentální výkonnost výrobků v průběhu celého jejich životního cyklu, podporovat a podněcovat poptávku po lepších výrobcích a výrobních technologiích a pomáhat spotřebitelům lépe se rozhodovat díky soudržnějšímu a zjednodušenému označování.

Tento přístup je dále podporován a rozvíjen činnostmi, jejichž účelem je zeštíhlení výroby a řešení mezinárodních aspektů.

2. DYNAMICKÝ POLITICKÝ RÁMEC PRO INTELIGENTNÍ SPOTŘEBU A LEPŠÍ VÝROBKŮ

Existuje řada politik pro zlepšení energetické a environmentální výkonnosti výrobků. Směrnice o ekodesignu stanoví⁴ rámec pro určení požadavků na ekodesign energetických spotřebičů. Řada dalších právních předpisů se zabývá zvláštními aspekty životního cyklu výrobků, jako je například odpad. Systémy označování stanovené směrnicí o označování štítky⁵, nařízením Energy Star⁶, nařízením o ekoznačce⁷ a jiné systémy vyvinuté členskými státy, maloobchodníky a dalšími hospodářskými subjekty poskytují spotřebitelům informace o energetické a environmentální výkonnosti výrobků. Členské státy podporují lepší výkonnost produktů prostřednictvím pobídek a veřejných zakázek. Nařízení Energy Star také zavazuje orgány EU a orgány členských států k nakupování kancelářských přístrojů, které splňují určitou úroveň energetické účinnosti.

Potenciál těchto politik však narušuje několik nedostatků. Většina právních předpisů týkajících se výrobků se zabývá pouze specifickými aspekty životního cyklu výrobku. Směrnice o ekodesignu je sice zaměřena na životní cyklus, ale dopad na životní prostředí energetických spotřebičů, kterých se stávající směrnice týká, představuje pouze 31–36 % dopadu výrobků na životní prostředí⁸. Informace pro spotřebitele v rámci politiky EU se zaměřovaly na energetickou účinnost spotřebičů pro domácnost a kancelářských přístrojů v rámci směrnice o označování štítky a programu Energy Star, nebo pokrývaly pouze omezené množství výrobků (v rámci ekoznačky). Navíc opatření na úrovni členských států nejsou koordinována.

Celkově nejsou dobrovolné a regulativní nástroje dostatečně propojeny a možná součinnost různých nástrojů není prozkoumána. Provádění není dostatečně dynamické a orientované do budoucnosti k tomu, aby zvýšilo výkonnost výrobků. Odlišné vnitrostátní a regionální přístupy dávají výrobcům signály, které si vzájemně odporují, a v důsledku toho není využíván plný potenciál vnitřního trhu.

Nový politický přístup **integruje** potenciál různých politických nástrojů a provádí je **dynamickým** způsobem.

Sestává z těchto prvků:

⁴ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2005/32/ES o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign energetických spotřebičů (Úř. věst. L 101, 22.7.2005, s. 29).

⁵ Směrnice Rady 92/75/EHS ze dne 22. září 1992 o uvádění spotřeby energie a jiných zdrojů na energetických štítech spotřebičů pro domácnost a v normalizovaných informacích o výrobku (Úř. věst. L 297, 13.10.1992, s.16).

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 106/2008 ze dne 15. ledna 2008 o programu Společenství na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky (Úř. věst. L 39 ze dne 13.2.2008, s. 1).

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1980/2000 ze dne 17. července 2000 o revidovaném systému Společenství pro udělování ekoznačky (Úř. věst. L 237, 20.9.2000, s. 1).

⁸ Viz pracovní dokument SEK(2008) 2110 Posouzení dopadů přepracované směrnice 2005/32/ES, tabulka 3.

- Oblast působnosti směrnice o ekodesignu energetických spotřebičů bude rozšířena tak, aby zahrnovala všechny energetické výrobky. Pro výrobky, které mají významné dopady na životní prostředí, budou stanoveny minimální **požadavky**, zaměřené na klíčové environmentální aspekty. Aby byly trhy informovány o výrobcích s nejlepším výkonem, budou také určeny progresivní **referenční hodnoty** pro environmentální výkonnost. Minimální požadavky a progresivní referenční hodnoty budou pravidelně **přezkoumávány** s cílem přizpůsobovat je technologickému vývoji a poskytovat podnikům dlouhodobou perspektivu budoucího právního prostředí.
- **Označování** výrobků v rámci směrnice o označování štítky a nařízení o ekoznačce bude dále rozpracováno a po revizi směrnice o ekodesignu v roce 2012 případně doplněno směrnicí o označování ekodesignu s cílem poskytnout spotřebitelům informace o energetické a/nebo environmentální výkonnosti výrobků.
- Kritéria energetické účinnosti a environmentální kritéria budou v rámci výše uvedených systémů použita k ustanovení harmonizované základny pro **veřejné zakázky** a **pobídky** udělované EU a členskými státy. Tím by byla odstraněna stávající roztržičnost podnětů a pobídek na vnitřním trhu.
- Rovněž bude přijata řada dalších opatření pro dosažení **inteligentní spotřeby**. Bude se jednat zejména o opatření, která povedou maloobchodníky a výrobce výrobků k tomu, aby při svých činnostech a v zásobovacích řetězcích více dbali na životní prostředí, a opatření, která zvýší informovanost spotřebitelů a posílí jejich aktivní úlohu.

Prostřednictvím této politiky se lze vypořádat s mnoha problémy životního prostředí. Realizace tohoto přístupu u výrobků, které mají významné dopady na životní prostředí, by mohlo vést k podstatným přínosům pro životní prostředí a pro hospodářství. Navrhované kroky by například zvýšily počet rekonstrukcí domácností, při nichž jsou použita lépe fungující okna a lepší izolace, což by umožnilo domácnostem snížit spotřebu energie, přímé a nepřímé emise skleníkových plynů a ušetřit na vytápění.

Uvedená opatření jsou dále podrobně popsána.

2.1 Směrnice o ekodesignu

Směrnice o ekodesignu stanoví pravidla pro určení požadavků v oblasti ekodesignu energetických spotřebičů s cílem zajistit volný pohyb těchto výrobků v rámci vnitřního trhu s přihlédnutím k životnímu cyklu. Ačkoliv směrnice přímo nezavádí závazné požadavky pro konkrétní výrobky, umožňuje Komisi, které je nápomocen výbor, schválit po posouzení dopadů a po konzultaci se zúčastněnými stranami prováděcí opatření pro konkrétní výrobky a jejich environmentální aspekty (jako např. spotřeba energie, produkce odpadů, spotřeba vody, prodloužení životnosti).

Tato směrnice o ekodesignu se v současnosti vztahuje pouze na energetické spotřebiče. S cílem rozšíření rámce rovněž na další výrobky významné z hlediska životního prostředí bude oblast působnosti směrnice, pokud jde o výrobky, rozšířena tak, aby se vztahovala na všechny energetické výrobky s výjimkou dopravních prostředků, na které se již vztahují samostatné politiky a právní předpisy týkající se omezení dopadu na životní prostředí. Energetické výrobky jsou takové výrobky, které mají během použití dopad na spotřebu energie. Patří sem energetické spotřebiče a jiné výrobky, jako jsou okenní rámy, jejichž izolační vlastnosti ovlivňují spotřebu energie potřebné pro vytápění a klimatizaci budov, a zařízení využívající vodu, jejichž spotřeba vody ovlivňuje množství energie potřebné pro ohřev. Tím se ustanoví jediný rámec pro určení požadavků na ekodesign pro uvedené výrobky

na úrovni Společenství a používáním společného přístupu se zajistí účinnost a soudržnost právních předpisů.

Provádění bude probíhat tímto způsobem:

- Pro výrobky, které mají významné dopady na životní prostředí, velký prostor pro zlepšení a vysoký objem prodeje a obchodu, budou vypracována prováděcí opatření, přičemž budou zohledněny stávající právní předpisy Společenství nebo samoregulace. Vypracování prováděcích opatření pro energetické spotřebiče, na něž se vztahuje stávající směrnice, nebude akčním plánem ovlivněno.
- Pro výrobky, na něž se v současnosti směrnice nevztahuje, bude vypracován další pracovní program v souladu s ustanoveními pozměněné směrnice.
- Všechna prováděcí opatření jsou předmětem podrobného posouzení dopadů a veřejné konzultace a budou vycházet ze zásady technologické neutrality.

Prováděcí opatření zohlední klíčové environmentální aspekty v průběhu životního cyklu výrobků. Zohlední především využívání energie a zdrojů ve výrobcích. Podle potřeby budou zohledněny další otázky, jako je potřeba snížit používání nebezpečných materiálů a nedostatkových zdrojů.

Pro cílovou skupinu výrobků prováděcí opatření stanoví v souladu se stávajícími ustanoveními směrnice dvě úrovně výkonnosti:

- minimální **požadavky**, kterým musí výrobek vyhovět, aby mohl být povolen k prodeji na vnitřním trhu. Všude tam, kde je to možné, by měly výrobcům při uplatňování těchto opatření pomáhat harmonizované normy EU, pokud možno založené na normách celosvětových.
- progresivní **referenční hodnoty** pro environmentální výkonnost s cílem upozornit trhy včas na výrobky s vysokou výkonností dostupné na trhu a možný budoucí vývoj minimálních požadavků. Určování referenčních hodnot je již upraveno v rámci stávající směrnice a v budoucnosti se bude systematicky rozvíjet. Referenční hodnoty by měly obecně odpovídat úrovni dosažené výrobky s nejlepší výkonností dostupnými na trhu. Dosahování těchto referenčních hodnot bude pro průmysl **dobrovolné**.

S cílem neustálého zlepšování výrobků prováděcí opatření rovněž určí **datum pro přezkum** minimálních požadavků a referenčních hodnot na základě předvídatelného tempa technologického vývoje pro dotčenou skupinu výrobků. Zajistí se tak, že minimální požadavky a referenční hodnoty budou stále aktuální a podnikům se poskytne dlouhodobá perspektiva budoucího právního prostředí.

Minimální požadavky a progresivní referenční hodnoty environmentální výkonnosti přispějí k systému označování štítky, který je popsán níže. Za tímto účelem mohou prováděcí opatření rovněž určit mezistupně výkonnosti.

2.2 Označování výrobků

Směrnice o označování štítky bude v této fázi rozšířena, aby se její působnost vztahovala na širší škálu výrobků, včetně energetických spotřebičů a jiných energetických výrobků.

Kategorie označování budou stanoveny v souladu s výsledkem postupu podle směrnice o ekodesignu.

Prováděcí opatření směrnice o označování štítky případně vymezí přesnou formu štítku.

Štítky budou na jedné straně použity pro uvedení spotřeby/úspory energie ve fázi používání a na druhé straně pro uvedení jiných relevantních a významných environmentálních parametrů výrobku.

Ekoznačka doplní informace poskytované spotřebitelům, jakožto značka **dobrovolná**. Bude fungovat jako „značka excellence“, aby spotřebitele upozornila na výrobky, které mají po celý životní cyklus z hlediska environmentálních kritérií určitou úroveň kvality.

Nařízení o ekoznačce bude revidováno za účelem zjednodušení a zefektivnění procesu získávání ekoznačky a rozšíření seznamu výrobků, na které se vztahuje. Kritéria ekoznačky budou i nadále zahrnovat širokou škálu environmentálních aspektů. Kromě toho mohou být kritéria ekoznačky rovněž dále rozvíjena, aby zahrnula i takové výrobky, pro které dosud nebyly stanoveny požadavky na ekodesign. Kritéria ekoznačky pro skupinu výrobků budou orientačně stanovena tak, aby je v té době splňovalo 10 % výrobků dostupných na trhu.

Proces rozhodování v rámci nařízení o ekoznačce sice zůstane nadále oddělený od procesů rozhodování v rámci směrnice o ekodesignu a směrnice pro označování štítky, avšak provádění těchto systémů bude úzce propojeno, aby bylo zajištěno, že jsou údaje a vědecké poznatky účinně využívány a že spotřebitelé dostávají ucelené informace. Zejména proces stanovení kritérií v rámci ekoznačky poskytne informace pro analytickou činnost probíhající v rámci směrnice o ekodesignu za účelem stanovení minimálních požadavků a referenčních hodnot pro environmentální výkonnost a naopak. V případě, že se jedná o stejné skupiny výrobků, urychlí se také metody posuzování a přezkumy harmonogramů.

2.3 Pobídky

Řada členských států již v souladu se Smlouvou a pravidly státní podpory⁹ poskytuje pobídky pro vývoj a pořizování energeticky a ekologicky výkonných výrobků a zavádí „ekologizaci“ postupu zadávání zakázek s cílem posílit jejich používání. Kritéria, která tyto výrobky musí splňovat, aby mohly využívat pobídek či veřejných zakázek, se však v jednotlivých zemích mohou podstatně lišit. To by mohlo u dotčených výrobků způsobit roztržství pobídek na vnitřním trhu. Potenciál veřejných zakázek, které představují 16 % HDP Evropské unie, byl navíc využit pouze okrajově.

Aby byla tato roztržstvenost odstraněna a aby se rozšířilo používání energeticky a ekologicky výkonných výrobků, směrnice o označování štítky po provedení posouzení dopadů na životní prostředí stanoví **harmonizovanou základnu pro veřejné zakázky a pobídky** udělované EU a členskými státy, jak je vysvětleno dále.

V případě **veřejných zakázek** určí prováděcí opatření v rámci směrnice pro označování štítky jednu třídu pro označování jako úroveň, pod níž by veřejné orgány nesměly nakupovat. Tato úroveň bude stanovena na základě výsledku posouzení dopadů příslušných skupin výrobků na životní prostředí, u kterých by stanovení takové úrovně významně napomohlo využití úspor z rozsahu a stimulování inovací. Tato úroveň by odpovídala výkonnostní třídě, která maximalizuje potenciál veřejných zakázek s cílem navádět trh směrem k produktům s vyšší energetickou a environmentální výkonností a současně zajistí přiměřenou úroveň konkurence na trhu, s přihlédnutím k dostupnosti výrobku, a zaručí, že zatížení veřejných financí obecně nebude vyšší než při stávající praxi zadávání zakázek (kdy je brán v úvahu celý životní cyklus výrobku).

⁹ Zejména pokyny Společenství ke státní podpoře na ochranu životního prostředí (Úř. věst. C 82, 1.4.2008, s. 1).

V případě **pobídek** se členské státy budou moci rozhodnout, zda a v jaké formě budou poskytovat pobídky, kterými povzbudí používání energeticky a ekologicky výkonných výrobků při dodržení ustanovení práva Společenství, pokud je to na místě, zvláště pak pravidel pro státní podporu¹⁰. Prováděcí opatření však v souladu se směrnicí pro označování štítky určí v závislosti na výsledku posouzení dopadů jednu třídu pro označování jako úroveň, pod níž by členské státy nesměly stanovit pobídky. Tato úroveň bude vyšší než u příslušných požadavků Společenství na ochranu životního prostředí. Bude platit pro všechny skupiny výrobků, u nichž je dokázáno, že by roztržitost pobídek mohla snížit jejich účinnost. Tato úroveň by v zásadě odpovídala úrovni pro veřejné zakázky, což by znásobilo dopad opatření.

Jelikož jedním z hlavních určujících faktorů při rozhodování o koupi je cena, mohou tržní nástroje rovněž přispět ke stanovení správné výše cen a k internalizaci nákladů na životní prostředí, což podpoří používání energeticky a environmentálně účinných výrobků. Komise v této souvislosti zvažuje mimo jiné možnosti revize rámce pro zdaňování energie. Komise navíc zahájila studie zaměřené na analýzu výhod a nevýhod možných pobídkových mechanismů daňové povahy na úrovni EU. To poskytne základ pro posouzení potřeby dalších iniciativ pro výrobky, na něž se vztahuje směrnice o ekodesignu a směrnice o označování štítky nebo nařízení o ekoznačce.

Tato opatření budou rozšířena a podporována těmito způsoby:

2.4 Ucelené údaje a metody týkající se výrobků

Provádění této politiky vyžaduje ucelené a spolehlivé údaje a metody pro posouzení celkové environmentální výkonnosti výrobků, jejich pronikání na trh a pro sledování vývoje. Pokud jsou údaje o výrobcích a s nimi spojených dopadech na životní prostředí, které byly získány pomocí jiných prostředků, užitečné, měly by být sdíleny. Tyto metody musí být také nákladově efektivní a snadno použitelné pro tvůrce politik i pro průmysl.

Pokud je to možné, mělo by být prozkoumáno používání evropských harmonizovaných norem, v ideálním případě založených na celosvětových normách, což by zajistilo zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu a dobré vztahy se třetími zeměmi a jejich výrobci.

2.5 Podpora ekologických veřejných zakázek

Ekologické veřejné zakázky budou dále posíleny *dobrovolnými* opatřeními, která budou fungovat jako doplněk k výše popsaným závazným opatřením v souladu s pravidly vnitřního trhu. Komise poskytne veřejným orgánům pokyny a nástroje pro „ekologizaci“ jejich praxe při zadávání veřejných zakázek. Jedná se mimo jiné o stanovení směrných cílů vycházejících z úrovně členských států s nejlepší výkonností a poskytnutí vzorových specifikací zadávacího řízení v souladu s právními předpisy pro oblast vnitřního trhu. Patří sem také navázání spolupráce s členskými státy za účelem určení a odsouhlasení společných kritérií pro ekologické veřejné zakázky na výrobky a služby, které budou uvedeny ve vnitrostátních akčních plánech, a pokyny pro ekologické veřejné zakázky. Monitorování cílů bude zaměřeno na splňování těchto kritérií. Dobrovolná společná kritéria pro ekologické veřejné zakázky budou stanovená pro služby a pro ty produkty, pro které nebudou nebo dosud nebyly stanoveny povinné úrovně, jak je uvedeno v bodě 2.3.

Společná kritéria pro ekologické veřejné zakázky budou vycházet z referenčních hodnot environmentální výkonnosti a odpovídajících označení. Tato opatření jsou upřesněna v samostatném sdělení o ekologických veřejných zakázkách.

¹⁰ Viz poznámka pod čarou č. 9.

2.6 Spolupráce s maloobchodníky a spotřebiteli

Maloobchodníci mohou významným způsobem ovlivňovat udržitelnější spotřebu prostřednictvím vlastních činností, zásobovacích řetězců a chování spotřebitelů. Maloobchodníci a výrobci začínají stále více chápat udržitelnost jako značnou příležitost pro růst, konkurenceschopnost a inovace svých podniků. Je však třeba vyvinout další úsilí pro zmenšení ekologické stopy odvětví maloobchodu a jeho zásobovacího řetězce, podporování udržitelnějších výrobků a lepší informování spotřebitelů. K dosažení uvedeného cíle je třeba zapojit rovněž ostatní zúčastněné strany, jako jsou výrobci a spotřebitelské a jiné nevládní organizace.

Připravuje se maloobchodní fórum. Bude sloužit jako platforma pro:

- určení klíčových oblastí a vymezení základní linie stávajících iniciativ,
- sdílení osvědčených postupů, rozšíření zeměpisné působnosti stávajících iniciativ a zvážení zahájení nových iniciativ a
- podávání zpráv o postupu jejich jednotlivých akcí.

Cílem je, aby se jednotliví velcí maloobchodníci zavázali k podniknutí řady ambiciózních a konkrétních kroků s jasnými cíli, harmonogramy, výsledky a ukazateli monitorování.

Tyto závazky jsou reakcí na výzvu Komise určené podnikům, aby se zvýšila jejich sociální odpovědnost, jak je stanoveno ve sdělení Komise z roku 2006¹¹.

Spotřebitelská politika EU může poskytnout tržní nástroje, které občanům umožní, aby jako spotřebitelé svou volbou podporovali životní prostředí a udržitelnost. Komise proto rovněž podpoří akce, které povedou ke zvýšení informovanosti spotřebitelů a pomohou jim rozhodovat se informovaněji. To bude probíhat například formou rozvíjení nástrojů, které budou poskytovat informace mládeži a zvýší její povědomí¹² a internetových vzdělávacích modulů pro dospělé¹³ týkajících se udržitelné spotřeby.

3. ZEŠTÍHLENÁ VÝROBA

Právní rámec pro výrobní procesy je na evropské úrovni dobře zaveden. Patří sem regulační ustanovení například pro průmyslové emise do životního prostředí (směrnice o IPPC)¹⁴ a systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů¹⁵. Je však třeba, aby ekologické inovace výrobních procesů, účinné z hlediska zdrojů, dostaly další impuls, aby se snížila závislost na surovinách a aby došlo k povzbuzení optimálního využití zdrojů a recyklace.

V tomto akčním plánu je navržen soubor integrovaných akcí, které by měly fungovat v součinnosti s opatřeními pro inteligentní spotřebu a lepší výroby a doplňovat je, jak je uvedeno v předchozím bodě, *rozšířením, posílením a urychlením jejich dopadu*.

Akce se zaměří na následující tři oblasti:

¹¹ Učinit z Evropy centrum excelence v oblasti sociální odpovědnosti podniků, KOM(2006) 136.

¹² S použitím Spotřebitelského diáře.

¹³ Jako součást internetového spotřebitelského vzdělávacího nástroje EU DOLCETTA.

¹⁴ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění), KOM(2007) 844, 21.12.2007.

¹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství (Úř. věst. 275, 25.10.2003, s. 32).

3.1 Podporování efektivního využívání zdrojů

Efektivní využívání zdrojů přispívá k cíli, kterým je vytvoření vyšší hodnoty za použití méně zdrojů. Produktivita zdrojů v EU (měřeno jako HDP na použité zdroje v EUR/kg) se v posledních 10 letech zlepšila v reálném vyjádření o 2,2 % za rok. To znamená, že EU dokázala stabilizovat využití zdrojů v rozvíjejícím se hospodářství, z velké části díky zvyšování účinnosti ve výrobě i díky rostoucí roli služeb v hospodářství. Zlepšování produktivity zdrojů by mělo pokračovat nejméně stejným tempem, jako je tento průměr EU.

Budou vyvinuty další nástroje pro sledování, vymezení a podporování účinnosti zdrojů, přičemž bude zohledněna perspektiva životního cyklu a zahrnut obchod. V pozdější fázi bude provedena podrobná analýza založená na povaze materiálu a na cílech, vycházející z významnosti pro životní prostředí a přístupu k přírodním zdrojům.

3.2 Podpora ekoinovací

Inovace environmentálních výrobků a služeb jsou zásadní pro úspěšné provádění tohoto plánu a hrají klíčovou roli v inovační politice. Jedním z dostupných ukazatelů pro měření úrovně inovací je počet patentů v určité oblasti. Podle OECD jsou ekoinovační patenty v EU na vzestupu a členské státy s nejlepší výkonností každoročně udělují 3,5 patentu na miliardu HDP (v EUR).

Budou vyvinuty nástroje pro sledování, vymezení a podporu ekoinovací a jejich využívání v EU jakožto součást širší výzkumné a inovační politiky EU a jejích nástrojů.

Bude ustanoven systém pro ověřování environmentálních technologií pro celou EU, v jehož rámci bude spolehlivá třetí strana ověřovat výkonnost a možné dopady nových technologií na životní prostředí. Bude se jednat o dobrovolný, částečně samofinancovaný systém, založený na předpisovém rámci. Pomůže dodat důvěru novým technologiím, které se objevují na trhu.

3.3 Zvýšení potenciálu průmyslu z hlediska životního prostředí

Revize nařízení EMAS

Systém Společenství řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí, EMAS¹⁶, pomáhá společnostem optimalizovat jejich výrobní procesy při snížení dopadů na životní prostředí a efektivnějším využívání zdrojů. EMAS funguje jako dobrovolný systém řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí.

Systém bude výrazně zrevidován tak, aby se zvýšila účast společností a snížilo administrativní zatížení a náklady malých a středních podniků, za účelem plného využití jeho možností na zlepšení účinnosti zdrojů ve výrobních procesech.

Vyvinutí iniciativ v oblasti průmyslové politiky pro environmentální průmyslová odvětví

Environmentální průmyslová odvětví¹⁷ přispívají ke zlepšování energetické účinnosti a environmentální výkonnosti hospodářství.

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 761/2001 ze dne 19. března 2001 o dobrovolné účasti organizací v systému řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) (Úř. věst. L 114, 24.4.2001, s 1).

¹⁷ Environmentální průmyslová odvětví jsou „činnosti, jejichž výsledkem jsou výrobky a služby, které berou v úvahu otázku poškození životního prostředí (vody, vzduchu, půdy i problémy týkající se odpadů, hluku či ekosystémů), ekologickým škodám brání, omezují je, minimalizují či napravují“ (Eurostat/OECD (1999)). Spadají sem průmyslová odvětví jako např. nakládání s odpady a odpadními vodami, obnovitelné zdroje energie, poradenské služby v oblasti životního prostředí, znečišťování ovzduší a jeho kontrola, eko-výstavba atd.

Pro zlepšení konkurenceschopnosti environmentálních průmyslových odvětví a povzbuzení jejich přijetí tradičními průmyslovými odvětvími budou vyvinuty iniciativy pro environmentální průmyslová odvětví. Tyto iniciativy jsou součástí provádění průmyslové politiky Evropské komise¹⁸. Za tímto účelem bude provedeno rozsáhlé prověření regulačních překážek a případů tržního selhání, které brání konkurenceschopnosti environmentálních průmyslových odvětví a jejich rozšíření do ostatních sektorů hospodářství. Dotkne se takových otázek, jako je vnitřní trh a zlepšování právní úpravy, normalizace a přístup k finančním prostředkům. Budou prozkoumány možnosti informačních a komunikačních technologií dodat udržitelná řešení¹⁹. Zvláštní pozornost bude věnována prioritním oblastem určeným iniciativou rozhodujících trhů.

Pomoc malým a středním podnikům

Kvůli nedostatku informací, odborných znalostí a finančních a lidských zdrojů je pro malé a střední podniky obtížné plně využít podnikatelské příležitosti, jaké nabízí řádné environmentální řízení.

V letech 2005 až 2007 Komise zavedla řadu opatření na podporu evropských malých a středních podniků, včetně zlepšení jejich environmentální výkonnosti²⁰. Další opatření byla začleněna do sdělení o aktu o drobném podnikání pro Evropu²¹. Ke zvýšení povědomí a šíření informací a odborných znalostí získaných prostřednictvím jiných programů EU a iniciativ v oblasti životního prostředí a energie přispěje zejména evropská síť na podporu podnikání Enterprise Europe Network.

4. SMĚŘOVÁNÍ K CELOSVĚTOVÝM TRHŮM PRO UDRŽITELNÉ VÝROBKY

Kromě výše uvedených hlavních směrů činnosti budou prováděny také akce na celosvětové úrovni. Tato činnost bude navazovat na stávající iniciativy, jako je např. tematická strategie pro udržitelné využívání přírodních zdrojů, Globální fond pro energetickou účinnost a obnovitelnou energii a nařízení o vymahatelnosti práva, správě a obchodu v oblasti lesnictví. Kromě těchto činností se Komise zavazuje:

- podporovat odvětvový přístup v mezinárodních jednáních v oblasti klimatu jako součást a doplněk obsáhlé mezinárodní dohody týkající se změny klimatu pro období po roce 2012. Vlády a průmyslová odvětví začínají vyvíjet odvětvové přístupy a zavádět zvláštní referenční hodnoty pro emise nebo energetickou účinnost. To umožní rozvojovým zemím učinit opatření ve specifických odvětvích, která by mohla omezit růst emisí, aby se odvětvové emise podstatně odchýlily od výchozí odvětvové hodnoty. Rovněž to pomůže výrobcům snížit emise a případně řešit problémy týkající se úniku uhlíku. Komise podpoří vypracování takových přístupů v souvislosti s budoucím jednáním o změně klimatu. Plánované kroky budou zahrnovat posílení akceschopnosti ve vznikajících klíčových ekonomikách a určení klíčových prvků, které jsou potřeba k včlenění odvětvových přístupů do rámcové dohody OSN v oblasti klimatu pro období po roce 2012;

¹⁸ Plnění lisabonského programu Společenství: Politický rámec k posílení zpracovatelského průmyslu EU – cesta k integrovanějšímu přístupu k průmyslové politice, KOM(2005) 474.

¹⁹ Zlepšování energetické účinnosti prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, KOM(2008) 241 v konečném znění.

²⁰ Malé, čisté a konkurenceschopné. Program na pomoc malým a středním podnikům při dosahování souladu s právními předpisy v oblasti životního prostředí, KOM(2007) 379.

²¹ „Zelenou malým a středním podnikům.“ „Small Business Act“ pro Evropu, KOM(2008) 394.

- mezinárodně podporovat osvědčené postupy. Budou podporovány politiky udržitelné spotřeby a výroby jakožto součást Rámce programů udržitelné spotřeby a výroby Organizace spojených národů na 10 let (Marrakéšský proces). Dodatečná činnost posílí taková partnerství, jakým je například partnerství mezi EU a Asií (program SWITCH) a podpoří mezinárodní jednání u kulatého stolu a skupiny odborníků. Kromě toho z podnětu Evropské komise země G8 spolu s Čínou, Indií a Jižní Koreou přijaly dne 7. června 2008 rozhodnutí společně založit mezinárodní partnerství pro spolupráci v oblasti energetické účinnosti (IPEEC).
- podporovat mezinárodní obchod s výrobky a službami šetrnými k životnímu prostředí. Liberalizace obchodu s environmentálními výrobky a službami může přispět k šíření technologií šetrných k životnímu prostředí, a podporovat tak přizpůsobení se ekonomice s nízkým obsahem uhlíku, přičemž bude stavět na evropské konkurenceschopnosti v environmentálních odvětvích a dále ji rozvíjet. EU pokračuje ve svých snahách liberalizovat obchod s environmentálními výrobky a službami na jednáních Světové obchodní organizace (WTO) v rámci rozvojového programu z Dohá a v souvislosti s jednáními o dvoustranném obchodu. K tomu by mělo docházet pokud možno na základě mezinárodních norem. Směrnice o ekodesignu vytvoří pro mnoho výrobků ekologické normy a normy pro energetickou účinnost. To může usnadnit cestu k přijetí mezinárodních norem a přispět k vytvoření vývozních trhů pro přední evropské společnosti. K tomuto procesu by měla přispět obchodní politika a průmyslový dialog.

5. ZÁVĚRY A PLÁN POSTUPU

Toto sdělení stanoví integrovaný soubor opatření za účelem dosažení udržitelnější spotřeby a výroby při současném zlepšení konkurenceschopnosti evropského hospodářství. Staví na několika politikách EU. Obnovená strategie udržitelného rozvoje EU označila udržitelnou spotřebu a výrobu za klíčovou výzvu pro Evropu. Lisabonský program Společenství na období 2008–2010 zahrnuje podporu průmyslové politiky zaměřené na udržitelnější spotřebu a výrobu jako jeden ze svých hlavních směrů.

Akční plán doprovázejí tyto dokumenty:

- návrh na rozšíření směrnice o ekodesignu,
- návrh na revizi nařízení o ekoznačce,
- návrh na revizi nařízení EMAS,
- sdělení o ekologických veřejných zakázkách.

V blízké době bude následovat

- návrh na revizi směrnice o označování štítky,
- návrh nařízení pro systém ověřování environmentálních technologií,
- zbývající opatření budou následovat později v roce 2008 a 2009: podpora efektivního využívání zdrojů, podpora ekoinovací, vypracování iniciativ v oblasti průmyslové politiky pro environmentální průmyslová odvětví, odvětvové přístupy, mezinárodní podpora osvědčených postupů, podpora mezinárodního obchodu s výrobky a službami šetrnými k životnímu prostředí.

Komise přezkoumá dosažené výsledky a v roce 2012 předloží zprávu o provádění akčního plánu. Při této příležitosti Komise zejména posoudí, zda je třeba přijmout další opatření pro zlepšení energetické a environmentální výkonnosti výrobků, konkrétně rozšířením působnosti směrnic o ekodesignu a o označování štítky i na neenergetické výrobky.